Súd:	Krajský súd Nitra
Spisová značka:	5Co/182/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu:	4111237804
Dátum vydania rozhodnutia:	24. 09. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Vladimír Pribula
ECLI:	ECLI:SK:KSNR:2014:4111237804.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Pribulu a sudcov JUDr. Renáty Pátrovičovej a JUDr. Borisa Minksa v právnej veci navrhovateľov: 1. J. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XXX/X, XXX XX V. V., 2. H. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XXX/X, XXX XX V. V., 3. S. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XXX/X, XXX XX V. V., všetci navrhovatelia zastúpení Advokátskou kanceláriu JUDr. Andrej Jaroš, spol. s r.o., so sídlom Nám. sv. Anny 361/20, 911 01 Trenčín, proti odporcom: 1. A.. Y. G., nar. XX. XX. XXXX, bytom X. XX, XXX XX X., zastúpený JUDr. Pavlom Tatárom, advokátom so sídlom Osvaldova 28, 917 01 Trnava, 2. KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, o nemajetkovú ujmu, o odvolaní odporcu v 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 15. apríla 2013 č. k. 8C/41/2012-151, takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa p o t v r d z u j e .

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Nitra (súd prvého stupňa) rozsudkom zo dňa 15. apríla 2013 č. k. 8C/41/2012-151 uložil odporcom v 1 a 2. rade povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľovi v 1. rade sumu 10.000 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, navrhovateľovi v 2. rade sumu 10.000 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku k rukám navrhovateľa v 1. rade a navrhovateľovi v 3. rade sumu 10.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku k rukám navrhovateľa v 1. rade. O náhrade trov konania súd rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.
V odôvodnení rozsudku uviedol, že navrhovatelia v 1. až 3. rade sa žalobou doručenou súdu 12. 12. 2011 domáhali, aby súd zaviazal odporcov v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť každému z navrhovateľov 10.000 eur a náhradu trov konania. Návrh odôvodnili tým, že odporca v 1. rade dňa 25. 06. 2003 na diaľnici D1 v katastri Obce L. sa dostatočne nevenoval riadeniu svojho motorového vozidla zn. Mitsubischi - Pajero, EVČ R AR a spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej utrpela H. R., nar. XX. XX. XXXX - matka navrhovateľov v 2. a 3. rade a manželka navrhovateľa v 1. rade zranenia, ktorým dňa 03. 07. 2003 podľahla. Jej smrť znamenala výraznú negatívnu zmenu v živote navrhovateľov, keď navrhovateľ v 1. rade stratil manželku a maloletí navrhovatelia v 2. a 3. rade stratili rodiča v najcitlivejšom veku dieťaťa. Týmto boli nenávratným spôsobom narušené vzájomné rodinné väzby, dovtedy tvoriace základ ich rodinného života. V dôsledku konania odporcu v 1. rade došlo k zásahu do osobnostných práv navrhovateľov a ich práva na súkromie a rodinný život. Z uvedeného dôvodu žiadali navrhovatelia náhradu nemajetkovej ujmy spolu vo výške 30.000 eur.
Z vykonaného dokazovania súd prvého stupňa zistil, že Okresný súd Pezinok rozsudkom sp. zn. 1T/24/2010 zo dňa 14. 09. 2010 uznal odporcu v 1. rade za vinného zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, 2 Tr. zákona, za čo mu uložil trest odňatia slobody v trvaní 2 roky, ktorý podmienečne odložil na skúšobnú dobu v trvaní 5 rokov. Ďalej uložil obžalovanému povinnosť nahradiť, okrem iného aj poškodenému J. R., škodu vo výške 542,39 eur a so zvyškom nároku na náhradu škody ho odkázal na občiansko-súdne konanie. Súd tak rozhodol na tom skutkovom základe,

že dňa 25. 06. 2003 o 18.45 hod. jazdil obžalovaný na osobnom motorovom vozidle Mitsubischi Pajero EVČ SC - XXX AR na diaľnici D1 na Trnavu, kde v katastri obce Bernolákovo v dôsledku toho, že sa dostatočne nevenoval vedeniu svojho vozidla a oneskorene spozoroval pred ním idúcu kolónu vozidiel, narazil do pred ním stojaceho vozidla zn. Škoda Fabia EVČ TN - XXX BB, ktoré riadila vodička H. R. a tá narazila do ďalšieho vozidla Škoda Felícia a následne do ďalších vozidiel, pričom v dôsledku zrážky utrpela poškodená H. R. zranenie, ktorým 03. 07. 2003 podľahla. Dňa 22. 02. 1997 uzatvoril navrhovateľ v 1. rade s H. rod. D. manželstvo. Z manželstva sa im narodil syn H., nar. XX. XX. XXXX a syn S., nar. XX. XX. XXXX. Podľa úmrtného listu H. R., rod. D. zomrela XX. XX. XXXX. Navrhovateľ v 1. rade bol zapísaný v živnostenskom registri Obvodného úradu Trenčín pod obchodným menom J. R. - R. ako živnostník, s dátumom vzniku oprávnení od 23. 10. 1992, pričom všetky druhy živností boli ukončené najneskôr 22. 03. 2012. Držiteľom motorového vozidla EVČ SC XXX AR, ktoré v čase nehody riadil odporca v 1. rade bola spol. BH rent., s.r.o., ktorá mala uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla u odporcu v 2. rade, a to poistnou zmluvou zo dňa 29. 01. 2003.

Výrokom rozhodnutia súdu v trestnom konaní bol súd v tomto konaní viazaný (§ 135 ods. 1 O.s.p.). Tým bola preukázaná zodpovednosť odporcu v 1. rade za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti navrhovateľov, a to do práva na ich súkromný a rodinný život, ktorý bol smrťou ich blízkej príbuznej natrvalo narušený. Uvedená zodpovednosť odporcu je objektívnou zodpovednosťou, t.j. zodpovednosťou bez ohľadu na zavinenie. Odporca v 1. rade nenamietal svoju zodpovednosť za zásah do osobnostných práv navrhovateľov. Súd mal za to, že v dôsledku smrti manželky navrhovateľa v 1. rade došlo k zásahu do práva na rodinu, na súkromný život navrhovateľa v 1. rade, keď v čase, kedy manželstvo s poškodeniu trvalo a fungovalo, z ktorého manželstva pochádzali dve maloleté deti, v čase nehody vo veku 4 a 6 rokov, zostal sám a prišiel o životného partnera. Tento zásah bol o to horší, že deti pochádzajúce z manželstva boli vo veku, kedy potrebujú osobnú starostlivosť rodiča. Navrhovateľ v 1. rade bol podnikateľom a o deti sa dovtedy starala viac - menej jeho manželka. V dôsledku jej smrti sa tak jeho život úplne zmenil, keď sa nemohol venovať riadne svojej podnikateľskej činnosti a zabezpečovať tak výhradne po stránke finančnej svoju rodinu, ale ako uviedol, musel si zvyknúť na starostlivosť o malé deti a venovať sa im tak, aby čo najmenej pocítili stratu matky. Najpodstatnejšou však bola strata jeho životného

partnera, teda citová ujma, keď v mladom veku, bez toho, aby takýto následok mohol očakávať, došiel o manželku, s ktorou zjavne plánovali prežiť svoj život spoločne s ich deťmi.

Ďalej súd prvého stupňa uviedol, že u navrhovateľov v 2. a 3. rade rovnako v dôsledku smrti ich matky došlo k takému zásahu do ich osobnostných práv a to takej intenzity, že si tento zásah vyžaduje aj priznanie nemajetkovej ujmy. Nestotožnil sa s vyjadrením odporcu v 2. rade, že u detí nedošlo k zásahu takej intenzity, ako u navrhovateľa v 1. rade, práve naopak, podľa názoru súdu prvého stupňa strata matky u detí vo veku 4 a 6 rokov je následok ničím nenahraditeľný, pretože deti prišli v živote o najbližšieho človeka, keď v čase vzniku nehody, ako uviedol navrhovateľ v 1. rade, to bola práve matka, ktorá sa o ne celodenne starala. I keď navrhovateľ v 1. rade uviedol, že mu s deťmi pomáha jeho priateľka, aj ak by jej starostlivosť bola akokoľvek dobrá, nikdy im nenahradí vlastnú matku. Navrhovateľov v 2. a 3. rade - deti v konaní nevypočul najmä z dôvodu, že od vzniku nehody prebehlo 10 rokov, deti v čase vzniku nehody boli v útlom veku, a preto by si zrejme uvedenú udalosť a jej následky natoľko nepamätali, aby ich vedeli súdu objektívne popísať.

Pokiaľ ide o výšku škody a to nemajetkovú ujmu vo výške 10.000 eur pre každého z navrhovateľov, túto súd považoval za primeranú, a preto ju v takejto výške navrhovateľom priznal. Pri určení jej výšky vzal do úvahy okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu osobnostných práv navrhovateľov, keď mladá žena sa domov nevrátila preto, že odporca v 1. rade porušil predpisy cestnej premávky, keď sa riadne nevenoval riadeniu svojho motorového vozidla. Následok tejto nehody bol nenapraviteľný, lebo pri nej vyhasol mladý ľudský život manželka a matka navrhovateľov. Samotný odporca v 1. rade nemal voči výške nemajetkovej ujmy výhrady a považoval ju za primeranú. Podstatným pre vyhovenie návrhu na finančné zadosťučinenie je zásah do práva na ochranu osobnosti, ktorého intenzita dosahuje určitý stupeň. Nie každý útok na zdravie, resp. telesnú integritu osoby, je zároveň (kvalifikovaným) zásahom do práva na ochranu jeho osobnosti. Následky takýmto útokom sú prioritne sanované prostredníctvom náhrady škody na zdraví, ktoré nároky majú tiež nemajetkovú povahu. Zároveň podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy - v závislosti od individuálnych okolností konkrétneho prípadu - existencia závažnej ujmy.

Smrťou matky a manželky bola narušená celistvosť ich rodiny, bolo zasiahnuté do ich súkromného a rodinného života, pričom následky sú trvalé a neodstrániteľné. Dôsledkom tragickej smrti H. R. pri dopravnej nehode došlo k nesmierne závažnej ujme, spočívajúcej v strate milovanej manželky a matky,

čím sú navrhovatelia ochudobnení aj do budúcna o rodinný život, táto spočíva aj v citovej strate, keď smrťou matky a manželky stratili jej lásku a radosť s ňou prežívanú.
Vychádzajúc z cit. ustanovenia § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom neustanovuje zákon žiadne medze. Pre určenie tejto výšky náhrady nemajetkovej ujmy však § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka zakotvuje taxatívne dve kritéria: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo.
V konaní teda nebola sporná zodpovednosť odporcu v 1. rade a ani výška uplatnenej nemajetkovej ujmy. Spornou bola otázka, či odporca v 2. rade, u ktorého mal odporca v 1. rade platne uzavreté poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, zodpovedá za nemajetkovú ujmu navrhovateľom, ktorí sú blízkymi príbuznými poškodenému v dôsledku dopravnej nehody, ktorú spôsobil odporca v 1. rade.
Odporca v 1. rade mal v čase vzniku škodovej udalosti uzatvorené poistenie zodpovednosti, z poistenia zodpovednosti má poistený právo, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 cit. zákona a podľa poistných podmienok, t.j. uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody, o. i. škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (§ 4 ods. 2 písm. a). V § 15 cit. zákona je ustanovené, že poškodený má právo uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi zodpovednej osoby.
Súčasťou náhrady škody spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy (náhrada nákladov spojených s liečením, strata na zárobku a pod.), ale aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia zákona, akými sú napr. bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Obč. zákonníka), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody aj iným ujmám nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t.j. ujmám imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada. Aj podľa právnej úpravy poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v smerniciach (Smernica Rady č. 72/166/EHS, Smernica č. 90/232/EHS, Smernica č. 2000/26/ES) sú členské štáty povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území, bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potenciálnych obetí nehôd a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené. V súlade s týmto cieľom sa úpravou povinného poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel o. i. vyžaduje, aby poistenie zodpovednosti za ujmu na zdraví pokrývalo zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča vyplývajúce z prevádzky vozidla (čl. 3 ods. 1 Smernice 72/166/EHS, 7) čl. 1 Smernice 90/232/EHS, 8) a aby bolo zaručené poškodeným osobám, ktoré utrpia ujmu alebo škodu následkom havárie motorového vozidla, poskytnutie poistného plnenia a priame právo na podanie žaloby proti poistiteľovi zodpovednej osoby, pričom podľa cit. smerníc za „poškodeného“ sa považuje akákoľvek osoba (ktorá utrpela ujmu alebo škodu následkom dopravných nehôd) oprávnená na náhradu (odškodné), pokiaľ ide o akúkoľvek škodu alebo ujmu spôsobenú motorovými vozidlami (čl. 1 ods. 2 Smernice 72/166/EHS, 9) a i. Smernice 90/232/EHS).
S použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví“ v cit. ustanoveniach zákona č. 381/2001 Z. z. a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel - sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka - ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a zákona č. 381/2001 Z. z. Podľa súčasne platnej právnej úpravy v zák. č. 381/2001 Z. z., v prípade škody spôsobnej prevádzkou motorového vozidla si môže poškodený vybrať, či si náhradu škody uplatní voči škodcovi alebo voči poisťovateľovi, alebo si ju môže uplatniť súčasne voči obidvom. Vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného škodcu, a to vo výške, v akej za škodu zodpovedá poistený škodca. Predpokladom vzniku povinnosti poistiteľa plniť je preukázanie zodpovednosti poisteného za škodu, ktorá poškodenému vznikla.
Požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti žalovaného v 1. rade za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa citovaného zákona. Z uvedených dôvodov sa súd priklonil k tomu názoru, že odporca v 2. rade solidárne zodpovedá aj za

nemajetkovú ujmu navrhovateľom v 1., 2. a 3. rade, ktorá im vznikla v dôsledku prevádzky motorového vozidla, ktoré bolo poistené u odporcu v 2. rade, a pretože rovnako ako odporca v 1. rade zodpovedá podľa zák. č. 381/2001 Z. z. za škodu, a to aj nemajetkového charakteru, aj odporca v 2. rade, zaviazal ich súd na zaplatenie nemajetkovej ujmy spoločne a nerozdielne.
Proti uvedenému rozsudku podal odvolanie odporca v 2. rade, navrhol napadnutý rozsudok zmeniť a určiť, že nárok navrhovateľov nie je daný. Uviedol, že sa nestotožňuje z názorom súdu prvého stupňa, že je v konaní pasívne legitimovaný. Poukázal na to, že v § 4 ods. 2 zák. č. 381/2001 sa uvádza, že poistený má právo, aby poisťovateľ za neho uhradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody. Uvedené ustanovenie sa týka poistenia zodpovednosti za škodu a nie poistenia zodpovednosti za nemajetkovú ujmu. Nemajetková ujma nie je škoda, čo je zrejmé aj zo systematiky Občianskeho zákonníka, keď nemajetková ujma je upravená v prvej časti a zodpovednosť za škody v šiestej časti OZ. Vzhľadom k tomu nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Náklady pri usmrtení sú náklady spojené s pohrebom podľa § 449 ods. 2 OZ. Právna legislatíva a ani právna teória neoznačuje osobu, ktorej osobnostné práva boli porušené za „poškodenú osobu“. Keďže podľa zák. č. 381/2001 Z. z. sa poskytuje poistné plnenie ako náhrada škody, nemôže byť daná jeho pasívna legitimácia v prípade, ak predmet konania tvorí právo na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ. Ďalej uviedol, že smernice Rady sa zaoberajú poistením zodpovednosti za škodu (spôsobenou prevádzkou motorového vozidla) a nie poistením nárokov vzniknutých z iného titulu než je zodpovednosť za škodu. Ak by obsahom smerníc malo byť skutočne to, že povinné poistenie pokrýva aj nároky z neoprávnených zásahov do osobnosti človeka, potom by bolo možné vyjadriť jednoznačným spôsobom legislatívne v texte zákona a keďže zákon č. 381/2001 Z. z. napriek deklarovanej aproximácii smerníc takéto nároky neuvádza a nijako výslovne nespomína, má za to, že Slovenská republika ako členský štát nevníma predmetné smernice tak, že predmetom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je i nemajetková ujma. V prípade, ak by odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, žiadal, aby vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.
K odvolaniu odporcu v 2. rade sa vyjadrili navrhovatelia, žiadali napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Uviedli, že v oblasti povinného zmluvného poistenia motorových vozidiel bolo vydaných 5 smerníc, a to smernica Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 90/232/EHS, 2000/26/ES, 88/357/EHS, ktoré menila a doplnila smernica 2005/14/ES. Z dôvodu právnej istoty a prehľadnosti boli uvedené smernice kodifikované smernicou 2009/103/ES zo 16. 09. 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Ani táto komplexná úprava nebráni, aby si členské štáty neustanovili vo svojich vnútroštátnych predpisoch výnimky. V súvislosti s otázkou či pod povinné zmluvné poistenie spadá aj náhrada nemajetkovej ujmy poškodeného dopravnou nehodou, poukázal na prebiehajúce konanie o prejudiciálnej otázke iniciované Krajským súdom Prešov pred Súdnym dvorom Európskej únie pod značkou C-22/12.
Krajský súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) prejednal odvolanie odporcu v 2. rade (§ 212 ods. 1 OSP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP a § 156 ods. 3 OSP) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny, preto ho podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.
Podľa § 219 ods. 1 OSP, odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.
Podľa § 219 ods. 2 OSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.
Koncepcia ust. § 219 OSP vychádza zo zjednodušeného rozhodnutia odvolacieho súdu. Ak má odvolací súd za to, že prvostupňový súd nielen vecne správne rozhodol, ale v odôvodnení sa (úplne) správne argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením, nemusí vyhotovovať štandardné rozhodnutie s náležitosťami podľa § 157 ods. 2 OSP, ale sa len obmedzí na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd zároveň môže doplniť ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti preskúmavaného rozhodnutia. Využitie tohto oprávnenia získava takmer charakter povinnosti v prípade, ak účastník v odvolaní, ktorého dôvodmi je odvolací súd viazaný (§ 212 ods. 1), uvedie úvahy, či už vo väzbe na skutkový stav alebo právne posúdenie, s ktorými sa prvostupňový súd nezaoberal. Veľakrát ide o vyjadrenia, ktoré sú už reakciou na závery prvostupňového súdu, preto logicky predstavujú novú argumentačnú bázu. V tomto smere je potrebné zdôrazniť, že právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako nedeliteľnej súčasti práva na spravodlivý súdny proces neznamená povinnosť súdu dať odpoveď na všetky argumenty účastníka, ale len na argumenty zásadného významu, t. j. pre vec rozhodujúcu.

Podľa § 11 Obč. zákonníka (účinného v čase vzniku nehody), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.
Podľa § 13 ods. 1 Obč. zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.
Podľa § 13 ods. 2 Obč. zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
Podľa § 13 ods. 3 Obč. zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.
Podľa § 4 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z. z. o povinnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.
Podľa § 4 ods. 2 zák. č. 381/2001 Z. z. poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci, c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a) a b), d) ušlého zisku.
Podľa § 4 ods. 3 zák. č. 381/2001 Z. z., poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.
Podľa § 15 zák. č. 381/2001 Z. z., náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.
V predmetnej veci dňa 25. 06. 2003 o 18:45 hod. odporca v 1. rade na osobnom motorovom vozidle Mitsubischi Pajero EVČ SC - XXX AR na diaľnici D1 na Trnavu v katastri obce Bernolákovo narazil do pred ním stojaceho vozidla zn. Škoda Fabia EVČ TN - XXX BB, ktoré riadila vodička H. R. a tá narazila do ďalšieho vozidla Škoda Felícia a následne do ďalších vozidiel, pričom v dôsledku zrážky utrpela poškodená H. R. zranenia, ktorým XX. XX. XXXX podľahla.
Navrhovateľ v 1. rade a H. R. boli manželia od 22. 02. 1997, v manželstve sa im narodili synovia: H., nar. XX. XX. XXXX - navrhovateľ v 2. rade a S., nar. XX. XX. XXXX - navrhovateľ v 3. rade.
Navrhovateľ v 1. rade bol živnostník od 23. 10. 1992 a všetky druhy živností ukončil najneskôr ku dňu 22. 03. 2012. Držiteľom motorového vozidla EVČ SC XXX AR, ktoré v čase nehody riadil odporca v 1. rade, bola spoločnosť BH rent., s.r.o., ktorá mala uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla u odporcu v 2. rade, a to poistnou zmluvou zo dňa 29. 01. 2003.
Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny. Primeraným zadosťučinením je v tomto prípade i náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch.
Podľa § 11 Občianskeho zákonníka má fyzická osoba právo na ochranu svojej osobnosti najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti ako aj súkromia svojho mena a prejavov osobnej povahy. Ust. § 13 OZ dáva fyzickej osobe, dotknutej v jej osobnostnej sfére tiež okrem iného právo požadovať z tohto dôvodu zodpovedajúce zadosťučinenie (a to či už morálne, prípadne majetkové). Pokiaľ Občiansky zákonník v § 13 ods. 2 za určitých kvalifikovaných podmienok poskytuje možnosť priznať postihnutej fyzickej osobe zadosťučinenie v peniazoch, súčasne však nevymedzuje prípadnú hranicu (či už minimálnu, alebo maximálnu) pre určenie jeho výšky. Ust. § 13 OZ iba hovorí o tom, že zadosťučinenie musí byť primerané. Určenie výšky zadosťučinenia v peniazoch sa preto stáva predmetom voľnej úvahy súdu.
Podľa § 136 OSP ak možno výšku nárokov zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojej úvahy.
V súdenom prípade došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia navrhovateľov v 1. až 3. rade chráneného § 11 OZ, ktorého súčasťou je i rodinný život, keď z objektívneho pohľadu je strata jedného z členov tohto rodinného spoločenstva celkom neodčiniteľnou ujmou, ktorá postihuje jeho zostávajúcich členov, preto je náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ primeraným prostriedkom ochrany proti neoprávnenému zásahu.
Nárok fyzickej osoby na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ nemožno stotožňovať s nárokom poškodeného na náhradu škody podľa § 420 OZ.

Nároky podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka nemajú povahu škody, spočívajúcej s poukazom na ust. § 420 OZ v zmenšení majetku poškodeného, ale v tomto prípade ide o tzv. morálnu škodu, ktorá nie je pojmom záväzkového práva. Nárok na náhradu škody sa spravuje špeciálnym režimom a musí ísť o splnenie štyroch základných predpokladov, a to : 1/ škoda, 2/ protiprávne konanie, 3/ príčinná súvislosť medzi škodou a protiprávnym konaním, 4/ zavinenie. Nároky v zmysle § 13 OZ sa spravujú iným právnym režimom. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je jedným z dielčich relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako čisto osobné právo k vyváženiu a zmierneniu nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nepostačuje, teda náhrada škody a náhrada nemajetkovej ujmy sú dva samostatné právne inštitúty, ktoré sa vzájomne nevylučujú. Jednotlivec sa môže domáhať náhrady za nemateriálnu ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv cestou ochrany osobnosti podľa § 11 a § 13 OZ. Ide teda o iný nárok, ako je náhrada škody, ktorej spôsob a rozsah náhrady odškodnenia pozostalých za stratu blízkej osoby upravil § 446 ods. 3 OZ.
Ku vzniku občiansko-právnej sankcie za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa § 13 OZ musí byť ako predpoklad zodpovednosti splnená podmienka existencie zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu buď v porušení alebo iba ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej fyzickej a morálnej integrite, tento zásah musí byť neoprávnený (protiprávny) a musí tu existovať príčinná súvislosť medzi zásahom a neoprávnenosťou (protiprávnosťou) zásahu. Nenaplnením ktoréhokoľvek z týchto predpokladov vylučuje možnosť sankcií podľa § 13 OZ. Fyzická, či právnická osoba môže byť považovaná zodpovednou za nemajetkovú ujmu na osobnosti inej fyzickej osoby iba vtedy, ak neoprávnený zásah spočívajúci v porušení alebo iba v ohrození osobnosti fyzickej osoby skutočne taktiež vyvolala.
Súd prvého stupňa nielen vecne správne rozhodol o nároku navrhovateľov na nemajetkovú ujmu a jej výške, ale v odôvodnení sa aj správne argumentačne vyporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením, preto sa odvolací súd obmedzuje na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku a zároveň na zdôraznenie správnosti preskúmavaného rozhodnutia dopĺňa ďalšie dôvody, ktoré sú reakciou na odvolanie odporcu v 2. rade na závery súdu prvého stupňa, pričom zdôrazňuje, že právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako neoddeliteľnej súčasti práva na spravodlivý súdny proces neznamená povinnosť súdu dať odpoveď na všetky argumenty účastníka, ale len na argumenty zásadného významu, t.j. pre vec rozhodujúce.
Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku súdu prvého stupňa z hľadiska pasívnej legitimácie odporcu v 2. rade, t.j. existencie jeho povinnosti hradiť nemajetkovú ujmu z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.
Zákon č. 381/2001 Z. z. v ust. § 15 od 01. 01. 2002 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby (action direct) tak, ako to poznajú všetky obdobné právne úpravy v Európe, preto v prípade škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla si poškodený môže vybrať, či nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi (poistenému) alebo voči poisťovateľovi alebo voči obidvom súčasne (solidárne). Vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného škodcu, a to vo výške (v tom rozsahu), v akom za škodu zodpovedá poistený škodca, pričom predpokladom vzniku povinnosti poistiteľa plniť je preukázanie zodpovednosti poisteného za škodu, ktorá poškodenému vznikla.
Právny vzťah medzi navrhovateľmi a odporcom v 2. rade je založený osobitným zákonom č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (§ 15), v ktorom navrhovatelia ako poškodení uplatňujú voči odporcovi v 2. rade ako poistiteľovi odporcu v 1. rade nárok na náhradu škody (poistného plnenia) v rozsahu podľa cit. zákona a poistných podmienok.
Z poistenia zodpovednosti má poistený právo, ak ku škodnej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 cit. zákona a podľa poistných podmienok, t.j. uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody, o. i. škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (§ 4 ods. 2 písm. a/). V § 15 cit. zákona je ustanovené, že poškodený má právo uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi zodpovednej osoby.
Súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy (náhrada nákladov spojených s liečením, strata na zárobku a pod.), ale aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia zákona, akými sú napr. bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 OZ), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujmám nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t.j. ujmám imaterálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému

peňažná náhrada (odškodnenie). Aj podľa právnej úpravy poistenia občianskej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v smerniciach (Smernica Rady č. 72/166/EHS, Smernica č. 90/232/EHS, Smernica č. 2000/26/ES) sú členské štáty povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potenciálnych obetí nehôd a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené.
Pri výklade pojmu škoda z hľadiska zákona č. 381/2001 Z. z. je treba vychádzať z toho, ako tento pojem poníma komunitárne právo. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú škodu, tak i nemajetkovú ujmu, ktorú považuje za nemajetkovú škodu.
S použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody“, škoda na zdraví“ v citovaných ustanoveniach zákona č. 381/2001 Z. z. (§ 4 ods. 1, 2, 4 a § 15 ods. 1) a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel - sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka - ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zák. č. 381/2001 Z. z. Požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2, 3 OZ preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti odporcu v 1. rade za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa cit. zákona.
Pokiaľ ide o účastníkmi uvádzané konanie pred ESD č. C-22/12 vo veci F. P. proti K. J. a L. P., odvolací súd poukazuje na to, že ESD o prejudiciálnej otázke rozhodol dňa 24. októbra 2013, kedy bol vydaný rozsudok v znení, že jednotlivé ustanovenia smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. A keďže zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z § 11 a 13 OZ, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje tomu, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú smernice Rady č. 72/166/EHS z 24. 04. 1972 a jej ďalšie zmeny 84/5/EHS z 30. 12. 1983, 2005/14/ES z 11. 05. 2005 a 90/232/EHS zo 14. 05. 1990.
Rozsudok Súdneho dvora je záväzný odo dňa vyhlásenia nielen pre súd, ktorý podal prejudiciálnu otázku, ale aj pre súdy, ktoré budú rozhodovať v tej istej veci o opravných prostriedkoch. Samozrejme pre ďalšie takéto prípady rozsudok zaväzuje všetky súdy členských štátov „pro futuro“.
Z uvedených skutočností nepochybne vyplýva, že pasívna legitimácia odporcu v 2. rade je daná, preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.
O náhrade trov odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa v samostatnom rozhodnutí v rámci rozhodnutia o trovách celého konania.
Toto rozhodnutie prijal odvolací senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.